

1. Dani kulturne animalističke

»BEŠTIJA I KULTURA«

Split, 13.–16. studenog 2018.

*Dani kulturne animalisti*ke predstavljaju znanstvenu i popularnu manifestaciju posvećenu problemima i pitanjima vezanima uz životinje, tj. čovjekovu predodžbu i odnos spram životinja. Ona se sadržajno temelji na konceptu kulturne animalistike ili kulturne zoologije, koji u naše podneblje uvodi Nikola Visković, splitski polihistor i jedan od pionira bioetike u Hrvatskoj. U tom pogledu, ova manifestacija smjera k svestranom i cjelovitom sagledavanju odnosa čovjeka i životinje. U okvirima tog grandioznog zadatka, poseban naglasak treba staviti na etičku refleksiju, kao njegovu krajnju svrhu. Stoga je cilj *Dana kulturne animalisti*ke, kako ovogodišnjih, tako i budućih, iz različitih perspektiva (znanstvenih, umjetničkih, kulturnih itd.) opisati, a pomoću njih i moralno vrednovati čovjekov odnos spram ne-ljudskih životinja. Budući da je taj odnos još uvijek prevladavajuće bezobziran, jedan je od ključnih zadataka manifestacije da dade svoj doprinos osvještenju javnosti po tom pitanju. Uvid u ono što životinja jest, kakav moralni obzir zaslužuje i kako je s obzirom na to tretiramo, predstavlja nezaobilazni uvjet radikalne izmjene tog tretmana.

Donekle problematičan naziv »beštija« odabran je iz dva osnovna razloga. Prvi je vezan upravo uz pejorativno značenje koje je naša kultura njime željela pripisati životinji, što nas, s obzirom na destruktivan i bezobziran čovjekov odnos prema »beštiji«, provocira da ponovno promislimo opravdanost manihejske podvojenosti »niskog životinjskog« i »visokog kulturnog«. Korištenjem termina »beštija« svoju kulturu stavljamo pred ogledalo u kojem se očituje nešto o nama koji bez opravdanja unižavamo ono što sami nismo. Ili nam problem zadaje upravo to što barem u jednom svom bitnom aspektu upravo jesmo animalna bića, to što smo i mi sami »beštije«? Drugi razlog vezan je uz sve ambivalentnije značenje koje taj termin dobiva. Prvenstveno se misli na njegovo sve neutralnije značenje u našem podneblju, što se pokazuje kao jedan od indikatora postupnog gubljenja predrasuda spram životinja ili barem kao preduvjet jačanja senzibiliteta za »životinjsko pitanje«. S druge strane, možda je riječ samo o tome da rastuća neutralnost pokazuje rastuću ravnodušnost spram »beštije«. Predavanja, komentari i rasprave unutar ove manifestacije pokušat će,

izravno ili neizravno, pružiti odgovore na ove nedoumice, što znači da će ispitati što je »beštija« bila u našoj kulturi, što se može iščitati iz trenutnih tendencija i što »beštija« treba ubuduće za nas biti (drugim riječima, smije li uopće biti nečega kao što je »beštija«).

Ove, prve godine održavanja, *Dani kulturne animalističke* obuhvaćaju aktivnosti u kojima će se bogatstvo problematike suodnosa čovjeka i životinja prikazati i raspraviti na različite načine i u različitim ambijentima. Najveći dio manifestacije održat će se tijekom prva tri dana u središnjici Gradske knjižnice »Marko Marulić« (Ulica slobode 2, Split), a manji dio sastojat će se od dva događaja u prostorijama Kluba Zone (Jerina ulica 1, Split) i u Osnovnoj školi »Josip Pupačić« (Trg kralja Tomislava 1, Omiš).

Manifestaciju organiziraju: Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku, Hrvatsko bioetičko društvo i Udruga »Mala filozofija« iz Zadra, a u izravnoj organizaciji sudjeluju: Bruno Ćurko, Josip Guć, Hrvoje Jurić i Anita Lunić.

Josip Guć
Centar za integrativnu bioetiku
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

PROGRAM

*Gradska knjižnica »Marko Marulić«
Ulica slobode 2, Split*

Utorak, 13. 11. --- ŠKOLA ANIMALISTIKE --- 18:00–20:00

Nikola Visković (Split):

»Životinje moga života«

Predstavljanje projekta BEAGLE:

Bruno Ćurko (Zadar/Split)

Josip Guć (Split)

Antonio Kovačević (Split)

Srijeda, 14. 11. --- BEŠTIJA U FILOZOFIJI --- 19:00–20:30

Marko Delić (Split):

»Čitaju li životinje misli?«

Nikša Babić (Split):

»Derridaova mačka: logocentrizam i životinja«

Četvrtak, 15. 11. --- BEŠTIJA NA FILMU --- 17:00–20:00

projekcija filma:

Dominion (2018.)

komentira:

Hrvoje Jurić (Zagreb)

Klub Zona
Jerina ulica 1, Split

Petak, 16. 11. --- PE(S)TS --- 17:00–19:00

Predstavljanje rada splitskih udruga za zaštitu životinja:

Zvonimir Filipović – Zaklada za zaštitu životinja
Splitske šape

Bruno Ćurko (Zadar/Split):
»Što ćemo sa štetočinama?«

Osnovna škola »Josip Pupačić«
Trg kralja Tomislava 1, Omiš

Petak, 16. 11. --- BEAGLE I GLAVATA ŽELVA --- 10:45–11:30

Radionica za djecu:

Bruno Ćurko (Zadar/Split)

**(Broj sudionika na radionici
za djecu u školi je ograničen.
Zainteresirani se trebaju javiti**

**Brunu Ćurku na e-mail:
mala.filozofija@gmail.com)**

Škola animalistike

utorak, 13. 11., 18:00–20:00 (GKMM)

Početak ovog događaja obilježit će razgovor Josipa Guća s **Nikolom Viskovićem**, emeritusom Sveučilišta u Splitu, čiji koncept kulturne animalistike bitno određuje ideju čitave ove manifestacije. Visković će kroz razgovor publici pružiti jednu bogatu, opuštenu i zanimljivu priču o životinjama njegova života. Slušat ćemo o Viskovićevim osobnim doživljajima životinja i načinima povezanosti s njima, a dobit ćemo i neka saznanja o razlozima da se krene u stvaranje čitavog kulturno-animalističkog projekta.

Nakon toga, **Bruno Ćurko**, **Josip Guć** i **Antonio Kovačević** predstaviti će projekt BEAGLE: Bioethical Education and Attitude Guidance for Living Environment (Erasmus Plus, 2018-1-HR01-KA201-047484) u kojemu sudjeluju Udruga »Mala filozofija« i Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Posebno će se osvrnuti na ideje o obogaćivanju osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja sadržajima vezanima uz brigu o životinjama.

Beštija u filozofiji

srijeda, 14. 11., 19:00–20:30 (GKMM)

Drugi se dan sastoji od dva predavanja koja na popularan način prikazuju različite filozofske aspekte sagledavanja životinje. Prvo će **Marko Delić**, student Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, propitati imaju li životinje sposobnost »čitanja misli« (*mindreading*), što u suvremenoj psihologiji označava sposobnost objašnjavanja i predviđanja ponašanja drugog subjekta tako da se tom subjektu pripiše posjedovanje određenih mentalnih stanja, kao što su percepcija, vjerovanje ili namjera. Porastom zanimanja za životinjski um u drugoj polovici 20. stoljeća, istraživači su osmislili niz eksperimenata čiji se

rezultati uzimaju kao potvrda o postojanju sposobnosti čitanja misli i kod životinja. U izlaganju će biti prikazani neki od tih eksperimenata te takozvani »logički problem« na koji ti eksperimenti nailaze.

Nakon toga, slušat ćemo predavanje diplomiranog filozofa **Nikše Babića** o nekim razlozima zanemarivanja životinja u etici i filozofiji uopće. Govorit će o razlozima ispadanja životinje iz logosa, o slabljenju našeg senzibiliteta za pitanje njihova života, o načinima na koje se životinje svodilo na puke strojeve (kao što je, primjerice, slučaj kod Descartesa) i sl. Pri tome će se primarno služiti jednim od ključnih animalističkih tekstova: »Životinja koja, dakle, jesam« (Jacques Derrida), čiji naslov izvrće jednu od temeljnih i najpoznatijih rečenica Descartesove filozofije: »Mislím, dakle, jesam«.

Beštija na filmu

četvrtak, 15. 11., 17:00–20:00 (GKMM)

Trećeg dana održat će se projekcija dokumentarnog filma *Dominion* redatelja Chrisa Delforcea. Radi se o aktualnom filmu (2018.) u kojem kao naratori sudjeluju: Joaquin Phoenix, Rooney Mara, Sia, Sadie Sink, Katherine von Drachenberg i sam redatelj. Film na eksplicitan način prikazuje stanje na farmama za intenzivan uzgoj životinja, kao i ostale načine maltretiranja životinja, a sniman je dronovima i skrivenim kamerama. Temeljna je svrha filma jasno prikazati postupke koje odobravamo korištenjem prehrambenih i drugih proizvoda životinjskog podrijetla, kao i dovesti u pitanje opravdanost bespoštedne vladavine ljudskih nad ne-ljudskim životinjama.

Poruke ovog filma analizirat će **Hrvoje Jurić**, izvanredni profesor na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i naš istaknuti animalistički autor i aktivist.

Pe(s)ts

petak, 16. 11., 17:00–19:00 (Klub Zona)

Posljednjeg dana održat će se otvorena rasprava koja će se istovremeno pozabaviti kućnim ljubimcima, životinjama koje obično preferiramo i s kojima rado dijelimo životni prostor, te onim životinjama koje se trudimo izbaciti iz našeg života i koje obično nazivamo štetočinama.

Na početku će se predstaviti jedna zaklada i jedna inicijativa za zaštitu životinja iz Splita, čiji je fokus usmjeren (ali ne isključivo) na one životinje koje, kako je rečeno, obično tretiramo kao ljubimce. Međutim, svrha ovih udruga temelji se upravo na činjenici da ih ne tretiramo uvijek na taj način, nego ih nerijetko napuštamo, zlostavljamo ili naprosto ne vodimo dovoljno brige o njima. Djelatnost svoje zaklade predstaviti će **Zvonimir Filipović** (Zaklada za zaštitu životinja), a svoje inicijative predstaviti će anonimna koja je izrazila želju da ostane anonimna (Splitske šape).

Kako je ova manifestacija posvećena svim životinjama, tako iz našeg obzira ne smiju izostati ni one životinje za koje obično ne želimo da budu u našem prisustvu, a koje je kultura označila imenom štetočine. S obzirom na to da ova manifestacija pod upitnik stavlja upravo kulturne prakse u kojima se životinji pridaju pejorativni nazivi, prikladno je da na njenom zaključku obratimo pozornost na prezrena bića i propitamo opravdanost uobičajenog postupanja spram njih. Poticaje za promišljanje o toj temi pružit će **Bruno Ćurko**, docent Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i predsjednik Udruge »Mala filozofija«. Kroz raspravu ćemo pokušati odgovoriti na pitanja: Imamo li uistinu predrasuda prema štetočinama? Trebamo li ih štiti? Zašto je tomu tako? Kako bi se prema štetočinama postavili zastupnici biocentrizma, patocentrizma, holizma? Kako uopće zaštititi štetočine?

Beagle i glavata želva

petak, 16. 11., 10:45–11:30 (OŠ »Josip Pupačić«)

Posebni segment programa ovogodišnjih *Dana kulturne animalističke* sačinjavat će bioetička radionica za osnovnoškolsku djecu. Kako se radi o specifičnoj aktivnosti, broj odraslih gostiju je ograničen, tako da se zainteresirani trebaju javiti voditelju radionice **Brunu Ćurku** (mala.filozofija@gmail.com) sa zamolbom za sudjelovanje. Cilj radionice je povećati senzibilitet djece prema prirodi i životinjama te ih potaknuti na kritičko promišljanje.

Priča »Beagle i glavata želva« stimulus je za raspravu o odnosu ljudi prema moru i morskim životinjama. Nakon koncentriranog čitanja priče uz metodu poznatiju pod imenom Sokratski dijalog s djecom će se raspravljati o njihovom odnosu prema moru i morskim životinjama. Priča je sljedeća: kućni psić Beagle, zajedno s obitelji koja ga je udomila, došao je na more. Trčkarajući sam uz obalu susreće glavatu želvu i započinje razgovor s njome. Beagle je izuzetno začuđen kad čuje s kojim se sve problemima susreću životinje koje žive uz more i u moru.

